

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvala-
kia muutettavaksi. Esityksessä ehdotetaan
muutettavaksi sovitellun työttömyysetuuden
maksamista koskevaa voimaantulosäännöstä
siten, että enimmäismaksuajan täyttymisestä

huolimatta soviteltua työttömyysetuutta voi-
taisiin myöntää 31 päivään joulukuuta 2005
saakka.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1
päivänä tammikuuta 2005.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Sovitellun työttömyysetuuden enimmäisaika

Työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun
1 §:ssä säädetään tilanteista, joissa voidaan
myöntää soviteltua työttömyysetuutta. Lain-
kohdan mukaan soviteltuun työttömyysetuu-
teen on oikeus osa-aikatyössä työskenteleväl-
lä työnhakijalla, jonka työn osa-aikaisuus pe-
rustuu työnantajan aloitteesta tapahtuneeseen
työajan lyhentämiseen ja työnhakijalla, jonka
päivittäistä tai viikoittaista työaika on ly-
hennetty lomautuksen johdosta tai jonka
työnteko on estynyt toisten työntekijöiden
sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla
ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihin-
sa tai työoloihinsa. Oikeus on myös työnhakijalla,
joka on vastaanottanut enintään kaksi
viikkoa kestävänsä kokoaikatyön sekä työnhakijalla,
jolla on tuloa sivutoimisesta yritys-
toiminnasta tai omasta työstä. Lain 4 luvun
6 §:n 1 momentin mukaan soviteltua työttö-
myysetuutta maksetaan enintään 36 kuukau-
delta. Enimmäiskesto sovelletaan niihin
työttömyysetuuksiin, jotka on maksettu ajalta
1 päivästä huhtikuuta 2000 lukien. Sovitellun
työttömyysetuuden enimmäisaikaa koskevan
4 luvun 6 §:n 1 momentin voimaantulosta
säädetään työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n

5 momentissa. Sen mukaan enimmäisajan
täyttymisestä huolimatta soviteltua työttö-
myysetuutta voidaan myöntää 31 päivään
joulukuuta 2004 saakka. Enimmäismaksu-
ajan täytyttyä soviteltua työttömyysetuutta
voidaan maksaa henkilölle, joka on ottanut
vastaan enintään kaksi viikkoa kestävänsä ko-
koaikatyön. Sellaiselle työttömyysetuuden
saajalle, joka on ennen sovitellun työttö-
myysetuuden enimmäismaksuajan täyttymis-
tä täyttänyt lain 6 luvun 9 §:ssä määritellyn
lisäpäiviin oikeuttavan iän, voidaan sovitel-
lun työttömyysetuuden enimmäisajan täyt-
tymisestä huolimatta maksaa soviteltua etuu-
ta. Säännöksellä on parannettu ikääntyneiden
mahdollisuuksia osa-aikaiseen työllistymi-
seen ilman työttömyysturvan heikennyksiä.
Jos henkilö on sovitellun työttömyysetuuden
enimmäisajan piirissä ja sovitellun etuuden
enimmäismaksuaika täyttyy, ei soviteltuun
etuuteen ole oikeutta ennen kuin henkilö on
täyttänyt uudelleen työssäoloehdon tai on ol-
lut kuusi kuukautta yhdenjaksoisessa kokoai-
katyössä.

Sovitellun työttömyysetuuden laskentape-
rusteet lisäävät työttömyysaikana tehtävän
satunnaisen tai osa-aikaisen työn kannatta-
vuutta suhteessa kokonaan työttömän työt-
tömyysetuuteen ja täten kannustavat vähäi-
senkin työn tekemiseen. Toisaalta esimerkik-
si jatkuvassa osa-aikatyössä korvaustaso

osa-aikatyön palkka ja soviteltu päiväraha yhteenlaskien saattaa muodostaa kynnyksen kokoaikatyöhön hakeutumiselle. Ansiopäivärahassa tätä vaikutusta lieventää osittain se, että laissa on säädökset ansiopäivärahan tason uudelleen määrittelylle henkilön täytettyä työssäoloehdon myös osa-aikaisen työn perusteella. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäiskesto voi osaltaan myös nostaa kynnystä hakeutua osa-aikaisiin töihin. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäismaksuaikaa koskevan säännöksen tarkoitus on osaltaan estää tilanteita, joissa sovitellusta etuudesta tulee pysyväisluonteinen palkkasubventio vajeata työaikaa tekeväälle henkilölle tai sivutoimiselle yrittäjälle.

Pitkään soviteltua työttömyysetuutta saaneet työnhakijat on tarkoituksenmukaista saattaa jatkossa entistä tehokkaammin työvoimatoimiston palvelujen piiriin heidän koko-aikaisten työllistymismahdollisuuksien selvittämiseksi ja koko-aikaisen työllistymisen tukemiseksi. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäisajan voimaantuloa koskevaa työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n 5 momenttia ehdotetaan siksi muutettavaksi siten, että soviteltua työttömyysetuutta voitaisiin edelleen maksaa enimmäisajan täyttymisestä huolimatta 31 päivään joulukuuta 2005 saakka. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäisajan voimaantulon siirtäminen on tarkoituksenmukaista, jotta soviteltua työttömyysetuutta pitkään saaneiden henkilöiden työvoimapaikallisuuden tarve ja laatu voidaan selvittää ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Työministeriö ottaa soviteltua työttömyysetuutta pitkään saaneiden palvelutarpeen huomioon uudistaessaan ja kehittäessään työnhakija-asiakkaiden työvoimapaikallisuutta vuoden 2005 aikana.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Soviteltua työttömyysetuutta on vuonna 2004 maksettu kuukausittain keskimäärin 20 000 ansiopäivärahan saajalle, 9 300 työmarkkinatuen saajalle ja 3 700 peruspäivärahan saajalle. Kaikista vuoden aikana päivärahaa saaneista noin 27 prosenttia on saanut soviteltua päivärahaa. Työmarkkinatuen saa-

jista 15 prosenttia on saanut soviteltua työmarkkinatukea. Useimmiten soviteltua työttömyysetuutta on maksettu vain lyhyen aikaa.

Sellaisia henkilöitä, joille on maksettu soviteltua etuutta yli 36 kuukautta ja jotka tulevat olemaan sovitellun etuuden piirissä vuoden 2004 viimeisen neljänneksen aikana, on ansioturvasa arviolta 960 henkilöä, peruspäivärahassa 260 ja työmarkkinatuessa 780 henkilöä. Lukuun eivät sisälly henkilöt, jotka ovat täyttäneet 57 vuotta ennen enimmäiskeston täyttymistä, ja joille voidaan maksaa soviteltua etuutta ilman enimmäiskestoja. Soviteltua työttömyysetuutta voidaan kuitenkin maksaa enimmäisajan jälkeenkin tilanteissa, joissa henkilö vastaanottaa enintään kaksi viikkoa kestävänsä kokoaikatyön. Varsinkin ansioturvasa soviteltua etuutta pitkään saaneiden joukossa on henkilöitä, joille soviteltua päivärahaa on viimeksi maksettu satunnaisen koko-aikatyön perusteella. Tämän vuoksi sellaisten henkilöiden lukumäärä, joille sovitellun työttömyysetuuden enimmäiskestolla on merkitystä, pienenee ansioturvasa noin 880 henkilöön.

Vuoden 2005 aikana arvioidaan 36 kuukauden keston ylittäjiä tulevan lisää ansioturvasa runsaat 1000 henkilöä, peruspäivärahassa noin 220 henkilöä ja työmarkkinatuessa 490 henkilöä. Soviteltua päivärahaa saaneiden kestoja on seurattu vuosineljänneksittäin. Niistä, joille on maksettu soviteltua päivärahaa kolmen vuoden ajan, kahdeksan kymmenestä on sovitellun etuuden piirissä seuraavankin vuosineljänneksen aikana. Kun osa enimmäiskeston ylittäjistä vuoden aikana poistuu sovitellun työttömyysetuuden piiristä, arvioidaan vuoden 2005 viimeisen neljänneksen aikana ansioturvasa olevan 1100 henkilöä, jotka ovat saaneet soviteltua päivärahaa yli 36 kuukauden ajan. Heistä noin 100 henkilöä saa soviteltua etuutta satunnaisen koko-aikatyön perusteella. Peruspäivärahassa enimmäiskeston ylittäjiä arvioidaan tuolloin olevan noin 200 ja työmarkkinatuessa 760 henkilöä.

Voimassa olevan lain mukaan 36 kuukauden enimmäiskeston ylittäjällä ei ole enää oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen vuoden 2005 alusta lukien. Jos enimmäiskesto sovellettaessa puolet pyrkisi sen täytyttyä

hakeutumaan kokoaikatyöhön tai jatkaisi osa-aikatyötä ilman työttömyysetuutta ja puolet luopuisi osa-aikatyöstä saaden täyttä työttömyysetuutta, sovitellun etuuden maksamisen jatkamisella ei ole merkittävää taloudellista vaikutusta.

2.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Pisimpään soviteltua työttömyysetuutta on maksettu niille, joilla sovittelun perusteena on ollut osa-aikatyö. Runsas puolet kaikista soviteltua ansiopäivärahaa saaneista on ollut osa-aikatyössä. Kuitenkin niistä, joille on maksettu soviteltua päivärahaa yli 36 kuukauden, osa-aikatyössä on ollut lähes 90 %. Perusturvassa osa-aikatyö on ollut vieläkin selkeämpi peruste. Kaikista soviteltua etuutta saaneista ja yli 36 kuukaudelta saaneista osa-aikatyö on ollut perusteena yli 90 %:lla.

Mitä pidempään soviteltua työttömyysetuutta on maksettu, sitä suurempi osuus saajista kuuluu vanhempiin ikäluokkiin. Ansioturvassa sovitellun päivärahan saajista kolme neljäsosaa on ollut naisia. Pitkän soviteltua saaneista naisten osuus on vieläkin suurempi eli 86 %.

Sovitellun päivärahan saajat jakaantuvat hyvin epätasaisesti eri ammattiryhmiin ja työttömyyskassoihin. Ansioturvan rekisteri-

tietojen mukaan soviteltua päivärahaa on pisimpään maksettu yhdenjaksoisesti henkilöille, jotka ovat toimineet kiinteistönhoito- ja siivoustyön tai sihteeri- ja toimistotyön ammateissa tai myyntityössä. Lähes puolet niistä, joille on maksettu soviteltua etuutta yli 36 kuukauden, on joko Palvelualojen työttömyyskassan tai Kunta-alan työttömyyskassan jäseniä. Mahdollisuus saada edelleen soviteltua työttömyysetuutta parantaa pienipalkkaisilla ja naisvaltaisilla aloilla toimivien henkilöiden asemaa.

3. Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä työministeriön kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, Kansaneläkelaitosta, Vakuutusvalvontavirastoa ja Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry:tä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 15 luvun 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 970/2003, seuraavasti:

15 luku

Voimaantulosäännökset

1 §

Voimaantulo

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan

täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitettulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2005 saakka.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2004 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2004

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 15 luvun 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 970/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

15 luku

Voimaantulosäännökset

Voimaantulosäännökset

1 §

1 §

Voimaantulo

Voimaantulo

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2004 saakka

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta *31 päivään joulukuuta 2005* saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
